

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

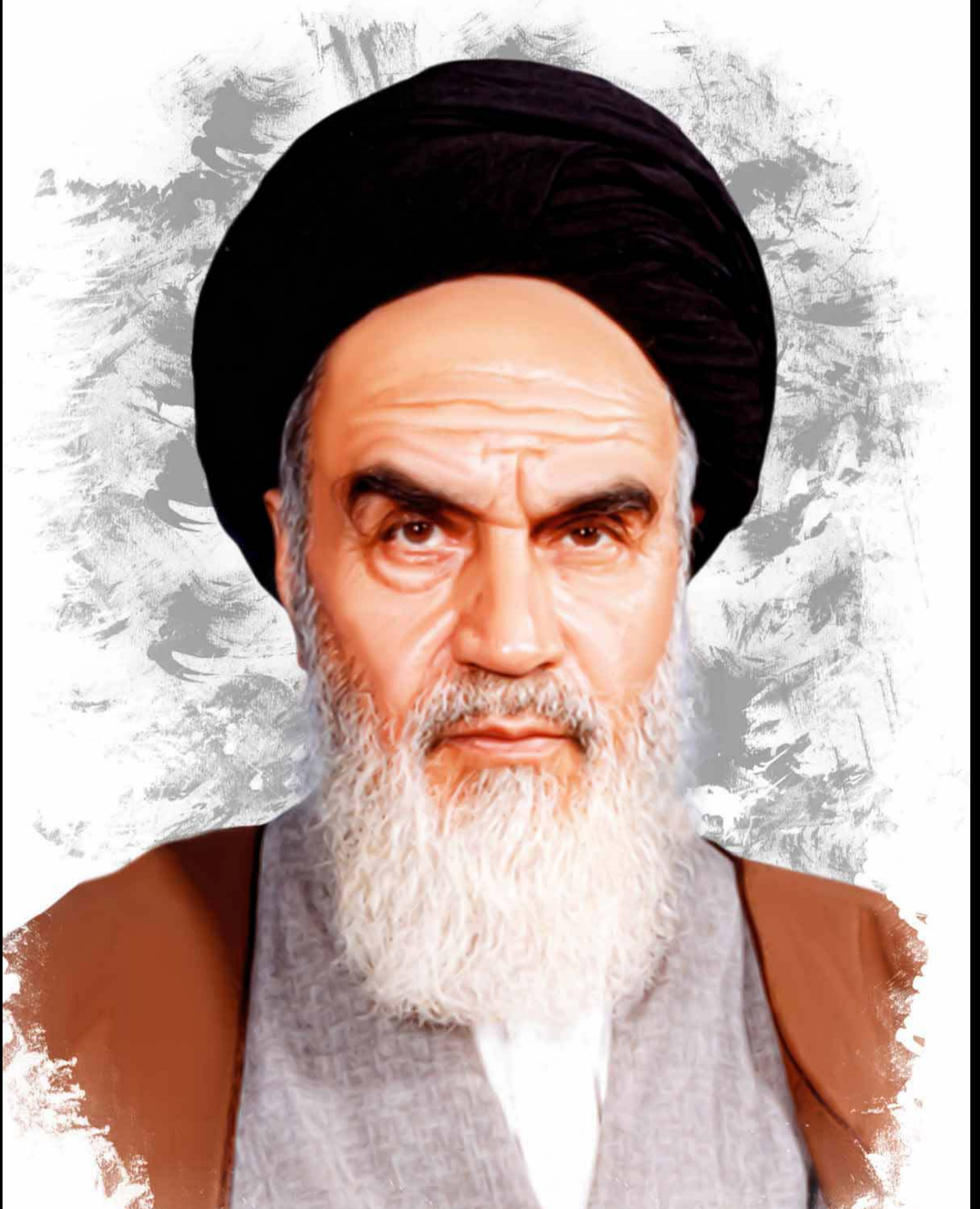

خبرنامه اطلاع رسانی داخلی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

شنبه ۱۳ خرداد ماه ۱۳۹۶ / ۸ رمضان المبارک ۱۴۳۸

ویژه نامه سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) و قیام ۱۵ خرداد

ویژه نامه سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) و قیام ۱۵ خرداد

«امام خمینی (ره)، عالم عامل»

به جوان ها توصیه می کنم وصیت نامه امام را بخوانید؛ شما امام را ندیده‌اید اما امام مجتهد در همین وصیت‌نامه، بیانات و گفتارها است. محتوای آن امامی که توانست دنیا را تکان بدهد، همین چیزهایی است که در این وصیت نامه و مانند این ها هست. (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مردم اصفهان، ۱۳۹۵/۸/۲۶)

سرآغاز

دنیا کلاس درسی است که انسان چند صباحی را در آن به فراگیری و تعلیم مشغول می شود. در این مدت با حضور اساتیدی، درس های مختلفی را فرا می گیرد. آن چه مهم است، استفاده صحیح و مناسب از این نعمت ها می باشد.

گاهی برخی از این اساتید در زندگی برای فرد اسوه و الگو می شوند که همیشه برای فرد، قابل مراجعه است. ارسال رسولان و پیامبران نیز جهت الگودهی و تأثیرگذاری است تا بشر را در مسیر سعادت به تکاپو اندازد و به سر منزل حقیقی اش رهنمون سازد. رسالت امام خمینی(ره) نیز در ادامه مسیر انبیاء است. چنانچه تاریخ آن را به تصویر کشیده است. که در طول دوران مبارزه با ظلم و ستم، چگونه با توکل، صبر، مقاومت، اعتماد به مردم و ... انقلابی با مجد و عظمت را به دنیا عرضه کرد.

مختصری از زندگی امام خمینی(ره)

روح الله موسوی خمینی در بیستم جمادی الثانی ۱۳۲۰ قمری برابر با ۱۲۸۱ شمسی در خانواده روحانی در شهر خمین متولد شد. پدر بزرگوار ایشان «سید مصطفی» و مادر ایشان «بانو هاجر» از خاندان روحانی بودند. پس از شهادت پدر، عمه امام یعنی «بانو صاحب» به اتفاق مادر سرپرستی ایشان را به عهده گرفتند. امام در سن ۱۵ سالگی از نعمت وجود آن دو نیز محروم گردید.

در همین سن، تحصیل علوم دینی را نزد برادر بزرگش سید مرتضی پسندیده آغاز کرد. تا این که در ۳۵ سالگی در زمره فضالای نامی و نوابغ علمی قرار گرفت. از اساتید برجسته ایشان می توان به حاج شیخ عبد الکریم حائری یزدی و آیت الله حاج شیخ محمدعلی شاه آبادی اشاره کرد. ایشان در خرداد سال ۱۳۴۸ در سن ۸۷ سالگی دنیا را ترک گفتند و به دیدار حق شتافتند. (رک: زندگینامه سیاسی امام خمینی، رجبی، ص ۳-۵)

۱. سبک زندگی امام(ره) در بعد فردی

نگاهی به زندگی بزرگان و علما نشان می دهد که سیره و سبک خاصی در زندگی آن ها حاکم بوده، به نوعی که آن سبک برگرفته از اسلام و زندگی و منش ائمه(ع) بوده است. این مهم در تمام ابعاد زندگی آن ها از عبادی، فردی، اجتماعی و ... جاری بوده است.

زندگی امام نیز از این اصول و سبک ها جدا نبوده است و نمونه های فراوانی توسط اعضای خانواده ایشان گزارش شده است. حضرت آیت الله خامنه ای در مورد شخصیت امام این گونه بیان داشتند: «امام خمینی آن چنان بزرگوار بود که در میان بزرگان و رهبران جهان و تاریخ به جز انبیاء و اولیاء معصومین(ع) به دشواری می توان کسی را با این ابعاد و با این خصوصیات تصور کرد». (۶۸/۳/۱۸)

امام شخصیت برجسته ای داشتند که هم عصرا ن ایشان، علما و دانشمندان بعد ایشان و حتی دشمنانشان در باب ویژگی ها و خصایل اخلاقی امام نکاتی را مطرح کردند.

در این قسمت به برشماری تعدادی از ابعاد فردی شخصیت ایشان اکتفا می شود:

۱/۱- حق الناس حتی در خانواده

در بعد اخلاقی و زندگی شخصی ایشان می توان

گفت که حق الناس از جلوه های فراموش نشدنی در زندگی ایشان بوده است تا آن جا که حتی نسبت به خانواده خود این حق را به طور اتم و اکمل اجرا می کردند.

«همسر امام می گفتند، بنده تا به یاد دارم و با ایشان زندگی می کنم، هر شب (همیشه) به نماز می ایستادند و سعی داشتند که مزاحم من یا بچه ها نباشند. حتی یک شب هم ما به خاطر نماز شب آقا بیدار نشدیم مگر این که مثلاً خودمان بیدار بودیم. مسافرت هم که می رفتیم آقا برای نماز شب بیدار می شدند طوری حرکت می کردند و آهسته راه می رفتند و وضو می گرفتند که مزاحم دیگران نبودند». (برداشت هایی از سیره امام خمینی، رجایی، ص ۱۵)

۱/۲- جاری ساختن اخلاق در جامعه

توجه به اخلاق و متخلق شدن به فضائل اخلاقی از اهم مباحثی است که مورد توجه بزرگان و علمای اسلام می باشد. مباحثی که نقش مهمی را در صعود به پله های موفقیت و تعالی ایفا می نمایند. امام راحل نیز به این امر توجه وافر داشته اند، به گونه ای که مسائل اخلاقی را از صنف مسائلی دانسته اند که وقتی کسی به آن مقید باشد به سایر مردم هم سرایت می کند چون فطرت و خاستگاه انسان فضیلت طلب است. (بلاغ، بخش اطلاعات و تحقیقات اجتماعی سازمان تبلیغات، ص ۶۹)

۱/۳- استفاده صحیح از زمان

زمان یکی از نعمت های الهی است که خداوند به انسان موهبت کرده است. اما نوع استفاده و به کارگیری آن توسط افراد متفاوت می باشد. در سخنان معصومین(ع) نیز نسبت به بهره مندی صحیح از زمان سفارش شده که چه بسا در قیامت باید نسبت به آن پاسخگو باشیم.

زندگی امام دارای نظم و برنامه بود، به گونه ای که در نمونه کامل رعایت نظم و زمان بودند و تمام عرصه های زندگی ایشان مقید به برنامه بود. نوه امام(ره) حجه الاسلام مسیح بروجرودی این گونه نقل می کند که: «یک روز قبل از این که به دست مبارک امام معمم بشوم، در خدمت ایشان بودم. به من فرمودند: «زی طلبگی را حفظ کن» و بعد ادامه دادند که این زی طلبگی به سه چیز است: «درس جماعت (درس عمومی)، نماز جماعت، تفریح». (برداشت هایی از سیره امام خمینی، رجایی، ص ۲۸)

در بیان امام عبادت، درس و تفریح در کنار یکدیگر آمده است. به عبارتی نگاه امام به زندگی، نگاهی جامع بوده که تمام عرصه های آن را پوشش می دهد.

همچنین می توان به نظم در زندگی امام اشاره کرد که این مؤلفه از امتیازات اصلی زندگی امام بود. به اندازه ای این خصلت در زندگی ایشان بارز بود که سایرین زمان خود را با زمان ورود و خروج امام از منزل و کلاس درس تنظیم می کردند. (رک: ره توشه راهیان امام، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۱۴۸ - ۱۴۹)

۱/۴- سازندگی و خودسازی در جوانی

جوانی یکی از دوره های مهم زندگی انسان است که از طراوت و انرژی خاصی سرشار است. استفاده از نعمات و عمر در جوانی نوعی توفیق برای انسان می باشد. همان طور که در سخن ائمه(ع) نیز به این مقوله اهتمام ویژه شده است.

یکی از وظایف این نسل، سازندگی است که بیشتر در فعالیت های جهادی ظهور می یابد. این نوع فعالیت ها اخلاص ویژه ای را می طلبد که امام فرمود: «شما جوان ها امروز روز شماسه، امروز روزی است که شما باید سازنده باشید. در این راه ها البته خدمت به خلق، خدمت به خداست، خدمت به انسان ها، خدمت به خداست، خدمت به بندگان خدا، خدمت به خداست در این خدمت ان شاء الله موفق باشید». (جوانان از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۲۱۰)

اما سازندگی و خودسازی در جوانی امری است که به تهذیب نفس و رشد فضائل اخلاقی بر می گردد. به عبارتی چون روح جوان هنوز به غفلت ها آغشته نشده، به سرعت می تواند این زنگار را از قلبش پاک نماید. همان طور که امام فرمود: «پسرم! از زیر بار مسئولیت انسانی که خدمت به حق در صورت خدمت به خلق است، شانه خالی مکن که تاخت و تاز شیطان در این میدان کمتر از میدان تاخت و تاز در بین مسئولین و دست اندرکاران نیست و دست و پا برای بدست آوردن مقام هر چه باشد، چه مقام معنوی و چه مادی مزن. به عذر آن که می خواهم به معارف الهی نزدیک شوم یا خدمت به عبادالله نمایم که توجه به آن از شیطان است چه رسد که کوشش برای بدست آوردن آن». (سیمای جوان در کلام امام خمینی، عزیززاده حسن آبادی، ص ۲۷)

۱/۵- توجه به ارزش ها و فرهنگ

انقلاب ایران خاستگاهش توجه و اولویت دادن به ارزش ها است.

امام(ره) در این راستا بر این نظر است که این نظام، اهداف، آرمان ها، ارزش ها و روش های خود را از اسلام ناب محمدی اخذ کرده است. شهید مطهری نیز در همین زمینه و در تبیین ماهیت انقلاب گفته است: «طرد همه ارزش های غیر اسلامی و تکیه بر ارزش های مستقل اسلامی». (رک: انقلاب و ارزش ها، ذولعظم، علی، ص ۵۶)

توجه به ارزش ها و احیای آن به اندازه ای برای امام (ره) اولویت داشت که فکر «جدایی دین از سیاست» از جانب دشمن را فکری انحرافی می دانستند. در مقابل از مسلمانان می خواستند که در مقابل این فکر به پا خیزند تا حیات اسلامی تجدید شود. (رک: امام خمینی و حکومت اسلامی(مبانی کلامی)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، ص ۲۹۰)

در سخنان امام همچنین توجه به فرهنگ مشهود است که ایشان فرمود: «بالاترین ضروری که به این مملکت خورد این بود که نیروی انسانیش رفت. حالا باید از سر این نیرو پیدا بشود ... فرهنگ را به کلی از بین برد و ساقط کرد. اگر ما فرهنگ داشتیم که این بازی سرمان در نمی آمد». (خودباختگی و خودباوری از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۶۴)

امام در این سخن در واقع از دست دادن فرهنگ مردم را نوعی ظلم و ستم به آن ها دانسته اند که تاکید داشتند باید این فرهنگ بازسازی و توسط مردم حراست شود.

۱/۶- انسان و پیشرفت علم

پیشرفت علم، انسان را به سمت شناخت سوق می دهد. این جاست که فراگیری علم اولویت می یابد. دریچه های ترقی همیشه مفتوح است اما کسی می تواند به اوج آن برسد که از آن علم در راستای کمال انسانیتش استفاده کند. امام(ره) در این باره گفته اند که: «بشریت با همه پیشرفت هایش در علم و فنون هنوز در گهواره طفولیت دانش است و تا رسیدن به بلوغ کامل راه طولانی در پیش است». (تعلیم و تربیت از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۳۶)

می توان این گونه به مسأله نگاه کرد که سرعت رشد علم توقف ناپذیر است و انسان نسبت به علم نباید حالت ایستا داشته باشد و آن را محدود به زمانی خاصی نماید. بلکه باید به احادیث و سخنان امامان(ع) در این زمینه توجه وافر داشته باشیم که علم را از هر جا و در تمام عمر فرا بگیریم.

۲. گذری به بعد معنوی زندگی امام خمینی(ره)

معنویت از ابعاد تفکیک ناپذیر زندگی ایشان بوده است. در طول عمر شریفشان نیز به این اصل توجه وافر داشتند. به عنوان نمونه فطری بودن ایمان به معاد را این گونه بیان کردند: «اصول و ارکان ایمان، که عبارت از معرفت و توحید و ولایت - که ایمان به رسل است - و ایمان به یوم المعاد و ایمان به ملائکه و کتب الهیه می باشد، از فطریات است». (معاد از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۱۳)

در این قسمت از متن نیز به مواردی از ابعاد زندگی معنوی امام (ره) پرداخته می شود:

۲/۱- ایمان سرچشمه زندگی

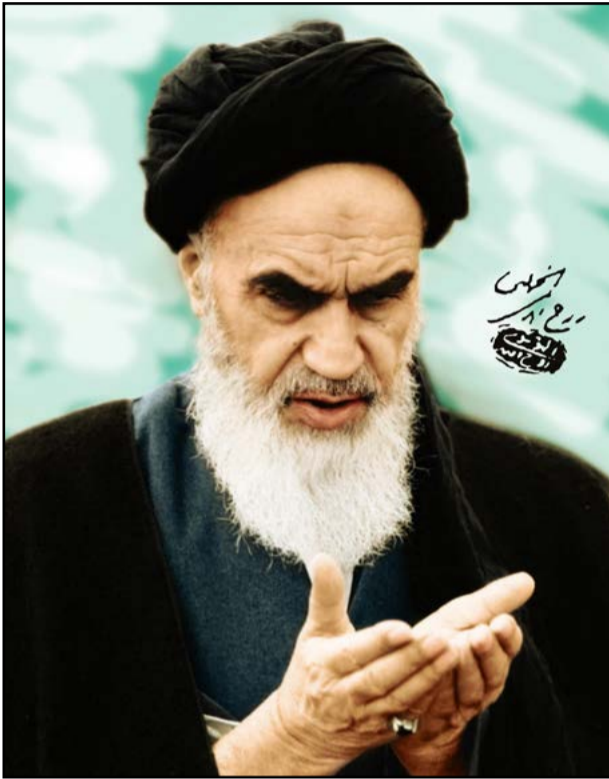
ایمان، نیرویی قلبی که امنیت و آرامش را در انسان به ارمغان می آورد. نیرویی که در سرشت انسان ها موجود می باشد و سبب پیشرفت جامعه انسانی می شود. توجه به ایمان در جامعه از سوی زمامداران، آن ها را مسلح به نیرویی می نماید که شکست ناپذیر است.

امام راحل در این زمینه می گوید: «اگر شما قدرتمند نبودید که با شما مقابله نمی کردند .... این یک قدرت الهی است، یک قدرت اسلامی است، یک قدرت ایمان است که این کار را انجام داده. ایمان است که شما را وادار می کند بروید و برای اسلام فداکاری کنید ...». (رک: اخلاق کارگزاران در کلام و پیام امام خمینی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان تهران(قم)، ص ۵۴)

۲/۲- خدمت برای خدا

خدمت کردن در هر جا و مکانی باید با انگیزه و نیت الهی باشد تا تأثیر گذار باشد. امام نیز در مورد کارگزاران به این مهم توجه کرده که در خدمت باید به نکاتی توجه داشت من جمله: مطرح نکردن خود، عدم توقع از دیگران، عدم انتظار اجر دنیوی، عدم باخت و دلسردی، عدم یأس و شکست. (رک: اخلاق کارگزاران در کلام و پیام امام خمینی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان تهران(قم)، ص ۹۰ - ۹۵)

۲/۳- اهتمام به جلب رضایت مردم

انسان می آید از خیر و شر، از خود آدم است. آن چه که انسان را به مراتب عالی انسانیت می رساند کوشش خود انسان و آن چه که انسان را به تباهی در دنیا و آخرت می کشد خود انسان و اعمال خود انسان است». (عدل الهی از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۴۷)

۲/۷- دنیاشناسی انسان

دنیا ظرفی است که می تواند موجبات رشد و تکامل انسان را فراهم نماید یا برعکس وی را در مسیر سقوط رهنمون سازد البته نوع بینش و دید انسان ها به دنیا در رسیدن به تعالی یا سقوط بسیار تعیین کننده است.

امام می گوید: «توجه کنید که دنیا را به چیزی نگیرید، توجه کنید که همه رفتنی هستیم و باید به خدای تبارک و تعالی نزدیک بشویم تا آن جا ما راه بدهند ... مقام بشر هر چه باشد، مقام خاتم النبیین بالاترین مقام، لکن وقتی که این مقام را با مقام الوهیت ملاحظه بکنیم که خود آنها می بینند، هیچ است در مقابل همه چیز». (صحیفه نور، موسوی خمینی، ج ۲۰، ص ۳)

۳- جلوه هایی از زندگی سیاسی امام (ره)

در زمینه مبارزات سیاسی امام نیز مباحث مفصلی در منابع تاریخی به ویژه تاریخ انقلاب مشاهده می شود. به نحوی که خواننده را با نمای کلی مبارزات ایشان آشنا می نماید. گذری به تاریخ پر فراز و نشیب زندگی ایشان نشان می دهد که روحیه مبارزه و جهاد در راه خدا ریشه در بینش اعتقادی و تربیتی ایشان داشته که در نهایت سبب موفقیت و پیروزی انقلاب ایران گردید.

مبارزه از اصول تفکیک ناپذیر زندگی ایشان بوده که در طول عمر شریف امام نمونه های فراوانی را مشاهده می کنیم از قبیل: تبعید از ترکیه به عراق، هجرت از عراق به پاریس، بازگشت به ایران پس از ۱۴ سال تبعید، قیام ۱۵ خرداد و ...

امام خمینی (ره) در مدتی که در ایران حضور داشتند با اراده و پشتکار خستگی ناپذیری به جهاد و مبارزه با ظلم و طاغوت پرداخت و در مدتی که به کشورهای مختلف تبعید شدند نیز در این راستا گام های استواری برداشتند که منابع و اسناد تاریخی گویای آن است.

قابل توجه می باشد که زندگی سیاسی امام نیز سرشار از تدبیر و نظم بود. مبارزه و غایت آن را زیبا می دانستند زیرا که ایشان شهادت را حیات جاودانه می دانست: «شهادت، موت نیست یک حیات جاوید است، برای حیات جاوید است که این (انسان) تقاضای شهادت می کند». (معاد از دیدگاه امام خمینی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ص ۱۴۵)

امام چهره جدیدی را از دین در ایران و جهان مطرح نمود که چهره شهادت طلبی دین بود. ایشان فرمود: «من شهادت در راه حق و اهداف الهی را افتخار می دانم». (ره توشه راهیان امام، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۲۶۶)

۳/۱- تزکیه نفس ضرورت زمامداری

امام در این زمینه فرمود: انبیا هیچ گاه با هم اختلاف نمی کنند چون تزکیه شده اند و بعد آن علم و حکمت را دارند. غایت بعثت و آمدن انبیا برای تزکیه است. اگر نفوس تزکیه نشده و تربیت نشده وارد صحنه شوند، برای بشر خطر بزرگی اند. (رک: اخلاق کارگزاران در کلام و پیام امام خمینی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان تهران (قم)، ص ۴۹)

مردم و حقی که ایشان به عنوان «حق الناس» دارند، مورد توجه آیات و روایات است و نسبت به رعایت آن تبعاتی برای انسان رقم می خورد. در زندگی بزرگان دین ما نیز به این مقوله توجه شده تا جایی که خود الگوی اصلی در اجرای آن بوده است.

این نکته نیز از دید امام (ره) بسیار مهم بوده تا جایی که به آن سفارش داشتند و از کارگزاران اجرای آن را خواستار شدند. در این قسمت فهرست وار به آن ها اشاره می شود: جلوگیری از ایجاد نارضایتی، عمل به موازین اسلامی، اخلاق و رفتار خوب، سخت گیری نکردن با مردم، جبران تلخی های رفتار نظام سابق، شرکت دادن مردم در کارها. (رک: اخلاق کارگزاران در کلام و پیام امام خمینی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان تهران (قم)، ص ۲۴۵-۲۵۰)

۲/۴- تربیت معنوی نوعی رحمت

تربیت در لغت به معنی پرورش دادن، رشد دادن و دیگر معانی آمده است. تربیت مقوله ای است دو طرفه یک طرف آن را تربیت کننده و طرف دیگر آن تربیت شونده است در این میان نقش عوامل بیرونی از قبیل محیط، دوستان و ... را نباید نادیده گرفت.

تربیت کننده و مربی زمانی می تواند در تربیت شونده تأثیرگذار باشد که خودش در اجرای نکات تربیتی نمونه کاملی باشد. در این صورت نکات تربیتی او مؤثر خواهد بود. قابل ذکر می باشد که تربیت انواع متفاوتی دارد یکی از انواع آن، تربیت معنوی فرد است که با روح فرد مرتبط می باشد. روح نیز از اهم ابعاد وجودی انسان می باشد که عدم توجه به آن در باب تربیت، فرد را با بن بست مواجه می نماید. اهمیت تربیت معنوی به اندازه ای است که امام خمینی (ره) در صحیفه نور فرموده است: «از تمام رحمت ها کاملتر، نعمت تربیت های معنوی است که مخصوص بنی الانسان می باشد از قبیل فرستادن کتب آسمانی و انبیاء مرسلین(ع)». (صحیفه نور، موسوی خمینی، ج ۸، ص ۵۲)

۲/۵- عدالت خواهی

عدالت و برخورداری از تساوی در حقوق، از مطالبات اصلی همه انسان ها می باشد. نگاهی کوتاه به تاریخ و علت یابی رخدادهای جنگ های متعدد در طول تاریخ گویای این است که همه به دنبال عدالت اند. چنان چه در سخنان اهل بیت عصمت و طهارت(ع) آمده است که امام زمان (عج) می آید تا عالم را پر از عدل و داد کند. حضرت امام خمینی (ره) در وصیت نامه سیاسی الهی می فرماید: «... و شما ای مستضعفان جهان و ای کشورهای اسلامی و مسلمانان جهان به پا خیزید ... و همه در زیر پرچم پر افتخار اسلام مجتمع و با دشمنان اسلام و محرومان جهان به دفاع برخیزید و به سوی یک دولت اسلامی با جمهوری های آزاد و مستقل به پیش روید که با تحقق آن، همه مستکبران جهان را به جای خود خواهید نشاند و همه مستضعفان را به امامت و وراثت ارض خواهید رساند. به امید آن روز که خداوند تعالی وعده فرموده است ...». (صحیفه نور، موسوی خمینی، ج ۲۱، ص ۲۰۰-۲۰۱)

۲/۶- توجه به اختیار انسان

انسان، اشرف مخلوقات و موجوی که متشکل از جسم و روح است. نعمت های فراوانی در اختیار او گذاشته شده است تا با استفاده از آن ها به مسیر اصلی زندگی یعنی تقرب به خداوند برسد. در رسیدن به این مسیر باید از قدرت اختیار و انتخاب بهره بگیرد. امام نیز به این مقوله توجه داشتند که فرمودند: «آن چه به سر

مراسم تشیع و تدفین پیکر مطهر امام خمینی (ره) به روایت تصویر

